

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Питання управління ефективністю та результативністю діяльності сучасних суб'єктів господарювання посідає одне із значимих місць в прогресивному розвитку підприємства, гармонійному поєднанні інтересів власників, працівників та суспільства. Саме тому, на кожному підприємстві наразі актуалізуються питання побудови якісної системи менеджменту та відповідного її інформаційного забезпечення в сфері управління ефективністю та результативністю.

Ефективність та результативність є досить складними економічними категоріями, які мають безліч трактувань серед вчених-науковців. Серед найрозповсюджених визначень ефективності є погляд на неї як на показник відносного ефекту, який визначається шляхом відношення результату до витрат, які забезпечили його отримання. Тобто це максимально вигідне співвідношення між сукупними затратами та досягнутими економічними результатами. Економічну ефективність можна виміряти та виразити кількісно, визначивши грошову оцінку параметрів її входу і виходу. Результативність в свою чергу, відображає міру точності управління, що характеризується рівнем досягнення бажаного або запланованого результату об'єкта управління, цілі управління або ступенем наближеності до неї. Вона пов'язана і залежить від виробничих, технологічних та управлінських процесів, які налагоджені на підприємстві та способами їх реалізації.

Якщо показниками ефективності виступають більшою мірою показники співвідношення витрат на управління до загальної суми витрат, фінансові показники (ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості тощо), то показники результативності характеризують більшою мірою ступінь досягнення стратегічної мети підприємства (прибутковість, відповідний рівень якості, продуктивність тощо), тобто показником результативності оцінюють роботу підприємства в цілому. Таким чином, результативність підприємства формується під впливом цілої множини факторів, а саме: результативність організаційної системи, збалансованість ієрархічної системи підприємства, рівня розвитку всіх підсистем підприємства, конкурентної позиції підприємства на ринку тощо.

Відповідно до того, що ефективність та результативність мають абсолютне різне наукове тлумачення, природу та сутнісне наповнення, тому і підхід до управління даними економічними категоріями буде відповідно відрізнятися. Управління ефективністю спирається здебільшого на зниження витрат і підвищення отриманого результату. В той же час, управління результативністю розуміють як процес перетворення планів у дії, результати, управлінські стратегії.

Управління ефективністю та результативністю, в свою чергу, це комплексна система, що охоплює усі стадії кругообігу капіталу, всі процеси формування та використання потенціалу підприємства, яка забезпечує гармонізацію інтересів всіх учасників суспільних відносин. Дана система включає в себе управління цільовими настановами та стратегіями, матеріальними та фінансовими потоками, людьми, процесами, інформаційними потоками та комунікаційними зв'язками.

Виділяють наступні підходи до оцінки результативності менеджменту підприємства.

Цільовий - передбачає оцінку результативності підприємства на основі визначення його можливостей досягати встановлених цілей. Раціоналізм полягає у виборі такого варіанту використання ресурсів, який дає би можливість досягти визначених цілей з мінімальними затратами. Цей підхід доцільно використовувати у випадку, якщо цілі чітко визначені, а ефект можна точно визначити.

Системний підхід характеризує можливість підприємства до адаптації. Даний підхід найбільшим чином концентрує увагу на внутрішніх параметрах підприємства, ніж на цілях.

При застосуванні вибіркового підходу в процесі оцінки результативності використовують критерії, які відповідають стратегічним складникам підприємства. Даний підхід ґрунтується на забезпеченні максимального рівня задоволення усіх складових підприємства, мотиви та цілі діяльності яких досить часто відрізняються. У разі не досягнення даного рівня, спостерігається напруженість та конфліктні ситуації, які паралізують діяльність підприємства та роблять її неефективною. Головним в даному випадку є визначення для підприємства стратегічних складових.

Підсумовуючи проведені дослідження варто відмітити суттєву розбіжність між економічними категоріями ефективності та результативності менеджменту підприємства, а отже в підходах до управління даними категоріями. Так як результативність є більш емким поняттям, яке на нашу думку включає в себе ефективність нами виділено три підходи до здійснення її оцінки, а саме: цільовий, системний та вибіркового.